

τούτοις· ὅτι ὁ νέος τύραννος θὰ ἦτο κύριος χειρότερος τοῦ ἀπώτου του πατρὸς, παρενόησαν καὶ ἡλευθέρωσαν τὴν Ἀλέξιον ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ υἱοῦ. Μετὰ τὰ συμβάντα ταῦτα, ὁ Ἰωάννης, ὃν ἐπωνόμαζον Καλογιάννην, ἕνεκα τῆς φυσικῆς αὐτοῦ καλλονῆς, οὐχὶ δὲ καὶ τῆς ἠθικῆς αὐτοῦ τελειότητος, κατέφυγε παρὰ τῷ βασιλεῖ τῆς Γεωργίας, οὗ τὴν θυγατέρα ἐνυμφεύθη, ὁ δὲ Ἀλέξιος Δ' ἀνύψωσε τὸν δευτερότοκον υἱὸν τοῦ Ἀλέξανδρον εἰς τὴν ἀξίαν συνεταίρου τοῦ Αὐτοκράτορος, ἀπονείμας αὐτῷ καὶ ἅπαντα τὰ δικαιώματα τοῦ ἐπιδόξου διαδόχου.

Τὸ μεγαλειότερον μέρος τῆς μακρᾶς βασιλείας τοῦ Ἀλεξίου διέβη ἐν πολυτελείᾳ καὶ ἐν αἰσχατῇ ἡδοναίᾳ. Ἡ πρώτη ἀποστασία τοῦ υἱοῦ τοῦ Καλογιάννου ἔλαβε χώραν ἐν ἀρχῇ τῆς βασιλείας παύτης· εἰκοσι περίπου ἔτη ἀργότερον, ἢ δευτέρα κατεκρήμνισε τὸν αὐτοκράτορα ἐντὸς αἰμοφύρτου τάφου. Ὁ θάνατος τοῦ Ἀλεξάνδρου εἶχεν ὑποδείξει τῷ Καλογιάννῃ τὴν ἀνάγκην ἀποφασιστικῆς τινὸς ἀποπειρας πρὸς ἐκθρόνισιν τοῦ πατρὸς του, ὡς τὸ μόνον μέσον τοῦ νὰ ἐκασφαλιστῇ εἰς ἐκυτὸν τὴν διαδοχὴν τοῦ κράτους. Διὸ συνεννοηθεὶς μετὰ τῆς ἰσχυρᾶς οἰκογενείας τῶν Καβασιτῶν, τῆς ἀντιπολιτευομένης τὸν Ἀλέξιον, ἀπῆλθεν εἰς Θεοδοσίαν, τὴν τῶν γενουνησίων ἀποικίαν, ὅπου ἐναύλωσε μέγα τι πλοῖον ὃ ἐξήρτυσεν εἰς πολεμικόν. Λαβὼν δὲ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του συμμορίαν τινὰ στρατιωτικῶν τυχοδιωκτῶν, διέπλευσε τὸν Εὐξείνιον, ἀπέβη εἰς τι μέρος τῆς αὐτοκρατορίας καὶ ἐκυρίευσεν τὸ εἰς Κορδιλὲ μοναστήριον τοῦ ἁγίου Φωκᾶ, ὅπου ὠχυρώθη περικυκλωθεὶς ὑποκίνησιν τινα ἐν Τραπεζοῦντι ὑπὸ τῶν τοῦ κόμματος τοῦ ἄλλ' ὁ Ἀλέξιος ἦτο ἱκανῶς ἀσφαλὴς περὶ τῆς ἡσυχίας τῆς πρωτεύουσας, ἐπομένως ἐξῆλθεν ὅπως ἐπιπέσῃ κατὰ τοῦ ἀντάρτου υἱοῦ του. Ὁ αὐτοκρατορικὸς στρατὸς ἐστρατοπέδευσε εἰς Ἀκανθον, ἀλλ' ἐν μέρος τῆς τοῦ αὐτοκράτορος συνοδίας προυτίθετο κερδιστὴν ἀναμφιβόλως νὰ τὸν προδώσῃ, καθότι δύο τῶν ἀποστόλων τοῦ Καλογιάννη εἰσεχώρησαν νύκτωρ ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ Ἀλεξίου, ὃν εὗρον τῇ ἐπαύριον δολοφονημένον ἐπὶ τῆς κλίνης του. Ὁ πατροκτόνος εἰσῆλθεν εἰς Τραπεζοῦντα ἄνευ ἀντιστάσεως, καὶ ἤκουσεν ἑαυτὸν ἀναγορευόμενον αὐτοκράτορα ὑπὸ λαοῦ ἐτοίμου νὰ ἐπευφημῇ εἰς πᾶν τετελεσμένον γεγονός. Καθίστατο μολαταῦτα ἀναγκαῖον, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἐξαχρειωτικῇ θέσει ἐν ἣ ἔειχε καταπέσει ἡ ἑλληνικὴ κοινωνία, ὅπως ἀπο

κρούσῃ τὴν κατηγορίαν ὅτι εἶχεν ἐκμαυλίσει τοὺς δολοφόνους τοῦ πατρὸς του, διὸ ἐτέλεσεν μετὰ μεγάλης πομπῆς τὴν κηδείαν τοῦ Ἀλεξίου. Οἱ δολοφόνοι τοῦ ἐτιμωρήθησαν, ὁ εἰς διὰ τῆς ἀποκοπῆς τῆς μιᾶς τῶν χειρῶν, ὁ ἕτερος διὰ τῆς ἐξορύξεως τῶν ὀφθαλμῶν του, ἀλλ' ὁ νέος αὐτοκράτωρ χαρίζων αὐτοῖς τὴν ζωὴν, δὲν ἐκπεύσαστο οὕτως· εἶπεν συνένοχός των·

Ἀγνοοῦμεν ἀκριβῶς τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν συνέβη ἡ δολοφονία Ἀλεξίου τοῦ Δ', δυνάμεθα ὅμως νὰ ὀρίσωμεν αὐτὴν περὶ τὸ 1446 ἔτος, καθότι ὁ ἡγεμὼν οὗτος ἔζη ἐτι κατὰ τὸ ἔτος 1445, ὁ δὲ Καλογιάννης, ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἰωάννης Δ', ὑπῆρχε μόνος αὐτοκράτωρ τῷ 1449, καὶ ἀπὸ πολλοῦ ἤδη χρόνου κατεῖχε τὴν κυριαρχικὴν ἐξουσίαν.

(Ἐπεται ἡ συνέχεια.)

Ο ΨΕΥΔΟΜΕΣΣΙΑΣ.

Ἰπερμεσοῦντος τοῦ 12' αἰῶνος, ἐνῷ ἡ Κρήτη καὶ τὰ πλούτη καὶ τὰς κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν τῆς ἀκμαζούσης Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας δυνάμεις ἀπεβρόφα, καὶ τὴν προσοχὴν ὀλοκλήρου τῆς Εὐρώπης ἀπέσπασεν, τοσοῦτους μεταξὺ τῶν μυριάδων τῶν γιαντισάρων ἰδοῦσα πίπτοντας ὑπὸ τὰ βομβοσάλευτα τείχη της βεζύρας καὶ πασάδας, ἐκλείψις ἡλίου ἐπτώσῃ τοὺς ἀληθεῖς μουσουλμάνους· τὰ συναξάρια τῶν δεισιδαιμονιῶν ἀνεδιφύθησαν, καὶ ὁ ἱεροκλήρυξ τῆς αὐτοκρατορίας σείκης Βανῆς, ἀνήγγειλεν εἰς τὰ πεφοβισμένα πλήθη, ὅτι τὸ σημεῖον ἐκεῖνο ἦτον ἄγγελος μεγάλης συμφορᾶς. Μυστηριώδης παράδοσις παρὰ τοῖς Μουσουλμάνοις ἐπεκράτει, ὅτι πρὸ τῆς συντελείας τοῦ κόσμου ἤθελον ἐμφανισθῇ ὁ Ντετζάλ καὶ ὁ Μεχλῆς, πνεύματα κακοποιᾶ, προαγγελησόμενα ὑπὸ τοῦ σκότους. Καὶ τῶνόντι, ὀλίγου δεῖν, οἱ Τοῦρκοι ἐπίστευσαν ὅτι ἡ φημιζομένη δεισιδαιμονία ἐξεπληροῦτο, μὲ τὴν διαφορὰν, ὅτι τὸν Ντετζάλ ἀντεπροσώπευεν εἰς Ἐβραῖος, καὶ τὸν Μεχλῆν εἰς Κοῦρδος.

Ὁ ἐκ Σμύρνης (1) Ἰουδαῖος Σαμπαθάς Λεβῆς, λίαν μεμυημένος εἰς τὰς ῥαβινικὰς παραδόσεις, φέρων ἐπὶ τῶν ὤμων τὸ φορτίον τεσσαράκοντα

(1) Ὁ Καيسάριος Δαπόντες ἐν τῷ παρὰ Π. Αἰμπρῶ ἀνεκδότῳ χρονικῷ, λέγει αὐτὸν ἐκ Πατρῶν τῆς Πελοποννήσου καταγόμενον, ὃ Δοσίθεος ὅμως καὶ ὁ Χάμμερ ἐκ Σμύρνης.

ἐτάων, συνήθη τῶν προφητῶν ἡλικίαν, καθ' ἣν ὤραν συνέβαινε ἡ ἐν λόγῳ ἐκλειψις τῆς σελήνης, ἀπῆρχετο εἰς Γάζαν, ἐνθα ἤρξατο αὐτοφτυζόμενος ὡς προφήτης. ὀλιγίστους εὐρὼν ὁπαδοὺς, καὶ πλείστους ἀπίστους, κατέφυγεν ἐπὶ τινὰ καιρὸν μετὰ τῶν εὐαχρίμων προσηλύτων εἰς σπήλαιόν τι ἐν Παλαιστίνῃ. ὅθεν δὲν ἔπαυε προσκαλὼν τοὺς ἐν Ἱεροσολύμοις ὁμοεθνεῖς του εἰς ἀναγνώρισιν· ἀλλ' ἐπειδὴ οὗτοι οὐδεμίαν ἔδιδον ἀκρόασιν εἰς τὰς προφητικὰς του ἀξιώσεις, ἐξῆλθε τοῦ σπηλαίου, καὶ ἐπορεύθη αὐτοπροσώπως ἐκεῖ, ἐνθα οἱ Ἰουδαῖοι κακῶς ἔχοντα τὸν ἀπεδίωξαν, συνεργὸν ἔχοντες Ἰσπανόν τινὰ ἱατρὸν Ἰάκωβον. Ὁ Σαμπαθάς οὐδόλως ἀποθαρήσυνθεις ἐκ τῆς πρώτης ἀποτυχίας, ἤρχισε νὰ γράφῃ ἐγκυκλίους ἐπὶ ἐγκυκλίῳν πρὸς ὅλας τὰς συναγωγὰς ὑπὸ τὸν τίτλον *Σαμπαθάς ἀρχιερέννηςτος, μονογενὲς υἱὸς τοῦ Θεοῦ, Μεσσίας καὶ σωτὴρ τοῦ Ἰσραὴλ*. Χιλιάδες ἔδραμον ἐκ Σμύρνης, Θεσσαλονίκης, Κωνσταντινουπόλεως, Τοσκάνης, Ὀλλανδίας, καὶ Ἀφρικῆς, οἱ μὲν ἐκ περιεργείας οἱ δ' ἐκ τυφλῆς πίστεως ἵνα ἰδῶσι τὸν αὐτοχειροτόνητον μεσσίαν, ὅστις σὺν ταῖς τερατουργήμασιν, ἐξετέλει καὶ θαύματα· ἐφύσα ἕνα τῶν ὁπαδῶν του, ὅστις ἔπιπτε καταγῆς ὡς νεκρός· ἔπειτα δ' ἐγγιζόντος αὐτὸν ἐλαφρῶς διὰ μυιοσόβης, ἀνίστατο παραχρῆμα. Ὁ Σαμπαθάς, περιτοχιζόμενος ὑπὸ σμήνους πιστῶν ἀπῆλθεν εἰς Καλλιπόλιν, ἐνθα νέοι ὁπαδοὶ τὸν ὑπεδέχθησαν.

Ἄλλ' εἰς τὴν ἐμφάνισιν τοῦ ψευδομεσσίου τοῦτου, καὶ οἱ Μουσουλμάνοι οὐχ ἤττον ἐταράσσοντο ἀναγνώριζόντες ἐν αὐτῷ τὸν φημιζόμενον Ντετζάλ. Ὅ τότε μέγας βεζίρης Κιουπρουλῆς μὴ ἀνεχόμενος νὰ βλέπῃ ἀπαθῶς τοιαύτην καταιγίδα, εἰς ἐποχὴν, καθ' ἣν ὁ φανατισμὸς ἐφύαττε διὰ τὰς ἀλλεπαλλήλους ἐν Κρήτῃ καταστροφάς, ἀπέστειλε καὶ συνέλαβον τὸν Σαμπαθάην εἰς Καλλιπόλιν (1666). Οἱ πολυάριθμοι ὁπαδοὶ του εἶδον ἐκπληρούμενον ἐν τῇ συλήψει οὐσιώδη ὅρον ἀρχαίας προφητείας ἀγγελλούτης τὴν ἐπὶ ἐνέκ μῆνας ἐξαφάνισιν τοῦ μεσσίου, ὅτε ἤθελεν ἀναφανῆ ἐπὶ βαίνων λεαίνης, καὶ ἔλεγον, ὅτι ὁ σουλτάνος θὰ τὸν ὑποδεχθῇ μετὰ μεγάλης πομπῆς, καθίζων καὶ ἐπὶ τοῦ θρόνου του. Ἐκ προοιμιῶν ὅμως ἐψεύσθησαν αἱ ἐλπίδες των, διότι ἄμα εἰσῆλθεν εἰς τὸ πλοῖον, οἱ δῆμιοι ἤρχισαν νὰ δέρωσιν ἐλαυνῶς τὸν δυστυχῆ μεσσίαν. Παρουσιασθεὶς ἐνώπιον τοῦ βεζίρου καὶ ἐρωτηθεὶς ἐὰν ἀλήθευον τὰ περὶ αὐτοῦ θρυλούμενα, ἠρέκεσθη μόνον ν' ἀποκριθῇ,

Σοφός εἰμι, καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ λέγω. Ἡ ἀπάντησις ὅμως αὕτη δὲν ἤρκεσε καὶ εἰς τὸν Κουμπουλὴν, ὅστις διέταξε νὰ φυλακισθῇ· ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ συνέβηεν πανταχόθεν Ἑβραῖοι, σοφοὶ καὶ ἰδιῶται, διὰ νὰ προσκινήσωσιν αὐτὸν, ὅστις ἤρχισε νὰ γράφῃ καὶ νέους νόμους, μεταβάλλων εἰς χάρμους τοὺς τῶς πενήθιμους ἑορτάς· βλέπων δ' ὁ βεζίρης τοὺς Ἑβραίους οὐδόλως ἡσυχάζοντας ἐξεῖλε τὸν Σαμπαθάην εἰς τὸ φρούριον τῆς Ἀβύδου, ὑπὸ περιορισμὸν· ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ συνέβηεν τὰ σμήνη τῶν προσκυνητῶν πανταχόθεν δ' ἔγραφον αὐτῷ οἱ σοφοὶ τῶν Ἑβραίων ἐπιστολάς χρυσοῖς γράμμασιν ἀποκαλοῦντες αὐτὸν υἱὸν Θεοῦ. Σύμπαντες δὲ οἱ εἰς Ἀνατολὴν καὶ Δύσιν διεσκορπισμένοι Ἰουδαῖοι ἐπίστευσαν περὶ τῆς θεότητος τοῦ Λεβὴ, καὶ πᾶσαν ἐργασίαν διακόψαντες, μετεποιοῦν τὰ ὑπάρχοντα εἰς χρυσόν, καὶ προητοιμάζοντο διὰ τὴν ἐν Παλαιστίνῃ μετανάστευσιν. Θεωροῦντες δὲ τὰ νέφη τῆς νυκτὸς ἔλεγον, Ἰδοὺ Ἑβραίους τὰ νέφη ἀπαίρει εἰς Ἱερουσαλὴμ, καὶ μὴν καὶ ἡμᾶς ταχέως αἰρεῖ· ἐπειδὴ προφητεία τοῦ Ἰωὴλ λέγει, αἱ θυγατέρες ἡμῶν ὁράσεις ὄψονται, τινὲς τῶν Ἑβραίδων ζηλεύσασαι τὴν προφητικὴν δόξαν, ἐμάνθανον λέξεις τινὰς τῆς Χαλδαϊκῆς γλώσσης βεβαιούσας τὴν ἐμφάνισιν τοῦ ἀληθοῦς μεσσίου, καὶ ῥιπτόμεναι ἐπὶ τῶν στρωμνῶν ὑπεκρίνοντο προφητικὸν ἐνθουσιασμὸν, ἀπαγγέλλουσαι τὰ προμεμελετημένα ταῦτα ὑπὸ ταχυγράφων σημειούμενα πανταχοῦ ἐκυκλοφόρουν, καὶ οἱ ῥαββῖνοι ἐβεβαίουν ὡς ἀληθεῖς προφητείας, διότι εἰς γλῶσσαν ἄγνωστον ἐξεφωνοῦντο, καὶ διότι ἀντὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ ἐμνημονεύετο τὸ τοῦ πλάτου Σαμπαθάη. Ὁ Δοσίθεος ἀναφέρει καὶ τὸ ἐξῆς ἀστεῖον· ἡ γυνὴ Ἑβραίου τινος ἐν Ἀδριανουπόλει εἶπεν εἰς τὸν σύζυγόν της *ἐμνήθη μοι παρ' ἀγγέλου προφητεῦσαι δημοσίᾳ*· ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ἡτοίμασε πλουσίαν τράπεζαν, καὶ προσεκάλεσεν εἰς δεῖπνον τοὺς σοφοὺς καὶ πρῶτους τῶν Ἰουδαίων, ἐνῷ δ' ἐκεῖνοι ἔτρωγον καὶ εὐθύμουν, αὕτη ἵστατο κατωφρυωμένη· ἐξαίφνης δὲ πεσοῦσα ἐπὶ τῆς στρωμνῆς ἤρχισε νὰ λέγῃ πολλὰ περὶ τοῦ Μεσσίου· ἐπειδὴ ὅμως ἡ προφήτις, διὰ τὴν ἄγνοιαν τῆς Χαλδαϊκῆς, ἀπήγγελλε τὰς προφητείας ἰσπανιστὶ, οἱ παρευρεθέντες αἰσχυρνθέντες ἐπὶ τῇ ἀναιδείᾳ, ἀπῆλθον.

Ἐνῷ δὲ ταῦτα συνέβαινον, Πολωνός τις ραββῖνος ὀνόματι Νεσεμίας, τὴν δόξαν τοῦ Σαμπαθάη εἰς δευτερεύοντα βαθμὸν ζηλεύσας, προσεπάθει νὰ πείσῃ τὰ πλήθη, ὅτι αἱ γραφαὶ δύο ἀνήγγε-

λον πρόφητας, τὸν μὲν κύριόν τοῦ κόσμου, τὸν δὲ πρόδρομον τῆς ἐλεύσεώς του· μὴ δυνήθεις ὅμως νὰ εὕρῃ τὴν ἐλαχίστην συμπάθειαν, διήγειρε καὶ ἄλλους βραβίνους, καὶ μετ' αὐτῶν μεταβὰς εἰς Ἀδριανούπολιν κατήγγειλεν εἰς τὸν σουλτάνον τὸν Σαμπαθάνν, ὡς ἀνατροπέα τῶν καθεστώτων. Ὁ δυστυχὴς μεσσίας προσαχθεὶς ἐνώπιον τοῦ σουλτάνου, τοῦ καϊμακάμου, τοῦ μουχτῆ, καὶ τοῦ διαβόητου σείκου Βανῆ, ἠρωτήθη ἐὰν ἦσαν ἀληθῆ τὰ λεγόμενα· ἐπειδὴ δὲ ὁ Σαμπαθάνης ἠρνήθη, ὁ σουλτάνος τὸν ἐπανηρώτησεν, ἐὰν ἦτο ὁ Μωάμεθ, καὶ διὰ νὰ πεισθῇ περὶ τῆς φημιζομένης θεότητός του, διέταξε ν' ἀπογυμνωθῇ, καὶ χρησιμεύσῃ ὡς σκοπὸς εἰς τὰ βέλη τῶν τοξοτῶν καὶ ἰδῇ ἂν τὰ βέλη θ' ἀνεπήδων ἀπὸ τοῦ σώματος τοῦ μεσσίας. Ὁ δυστυχὴς Σαμπαθάνης ἐμβρόντητος εἰς τὸ πρόσταγμα, μάτην εἴητει διέξοδον σωτηρίας, διαβεβαιῶν, ὅτι ἦτο ἀπλοῦς βραβίνος καὶ οὐδὲν πλέον· ὁ σουλτάνος τότε τῷ προέτεινεν ἵνα δεχθῇ τὸν ἰσλαμισμόν, ἄλλως, ἤθελε θανατωθῇ δι' ἀνασκολοπισμοῦ ὡς σφετερισθεὶς τὸν τίτλον μεσσίας τῆς Παλαιστίνης, σατραπείας τῆς ὑψηλῆς Πύλης! Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐλύθη ἡ κωμωδία, καὶ ὁ τάλας Σαμπαθάνης ἐγένετο μουσουλμάνος (1666), λαβὼν ἀντάλλαγμα τοῦ κράτους τοῦ κόσμου, ἐν πουργεῖον, καὶ τὴν θέσιν φύλακος τοῦ σερραγίου μετ' ἐμισθὸν πεντήκοντα ἄσπρων· μετ' ὀλίγον δὲ καὶ πᾶτα ἡ οἰκογένειά του ἐνηγκαλίσθη τὸν μουσουλμανισμόν.

Ὁ διαβόητος ἱεροκῆρυξ Βανῆς, μετεχειρίσθη τὸν Σαμπαθάνν ὡς ὄργανον πρὸς προσηλυτισμὸν καὶ ἄλλων Ἰουδαίων, εἰς τὰς συναγωγὰς τῶν ὁποίων ἐξηκολούθει ὁ ψευδομεσσίας συχναῶν, λέγων, ὅτι δὲν ἤλθεν ἔτι τὸ πληῖρωμα τοῦ χρόνου. Ὁ Δοσίθεος προστίθησιν, ὅτι οἱ ἄρχοντες τῶν Ἑβραίων ἵνα λάβωσι σπέρμα ἅγιον ἐξ αὐτοῦ, προσέφερον καθ' ἐκάστην τὰς θυγατέρας των εἰς φθοράν.

Ὁ Σαμπαθάνης ἐπὶ δέκα ἔτη ἐξηκολούθει ἔργαζόμενος ὑπὲρ τῶν προσηλυτικῶν σχεδίων τοῦ Βανῆ, ὅταν δ' ἐγένετο πλέον ἄχρηστος, ἐξωρίσθη εἰς Κορώνην, ἐνθα καὶ ἀπεβίωσε (1686) (1).

(1) Βλ. Δοσιθέου, ἱστορ. Πατριαρχ. Ἱεροσολ. σελ. 1233—4. — Hammer, Histoire del Empire Ottoman, XI, 239. — Mignot, Histoire de la Turquie. — Καϊσαρίου Δαπόντε, χρονολογία τῶν Σουλτάνων. — Σύγχρονος περιηγητῆς ἀναφέρει, ὅτι περὶ τῶν κητορθωμάτων τοῦ Σαμπαθάν ἐψάλλοντο ὁθωμανιστὶ ἄσπρα, ἐν οἷς ἐξυμνεῖτο ὁ τότε διοικητὴς τῆς Τραπεζοῦντος Κασοῦμ-πασῆς, ὡς κατορθώσας εἰς τὴν τὸν μουσουλμανισμόν προσέλευσιν τοῦ ἐν λόγῳ ψευδομεσσίας, ὅστις ἦτο le plus

ΣΗΜ. Ἐνῷ ὁ Σαμπαθάνης ἐξόριστος ἔζη ἐν Πελοποννήσῳ, ἕτερος Ἑβραῖος Μαρδοχαῖος τοῦνομα, ἐφημίσθη εἰς Γερμανίαν ὡς μεσσίας (1682). Τὸ δ' ἐπόμενον ἔτος (1683) καὶ τρίτος ἐν Θεσσαλονίκῃ ἐθρυλλήθη ὡς τοιοῦτος. Ὁ σουλτάνος διατρίβων τότε εἰς Βελιγράδιον διέταξεν ἵνα προσαχθῇ ἐνώπιόν του· ἀσπασθεὶς δὲ τὸν μουσουλμανισμόν, ὡς ἀντίποινον τοῦ θράους, καὶ ἀντάλλαγμα τῆς ζωῆς του, ἐξηκολούθει πιστευόμενος ὡς τοιοῦτος ὑπὸ τῶν Ἑβραίων, πρὸς οὓς διεκήρυττεν, ὅτι διότι δὲν ἔπραττον πάντα τὰ κακὰ πλήρη, ὁ μεσσίας ἀναβάλλει τὴν ἐμφάνισίν του. Πολλοὶ φανατικοὶ ἐπίστευσαν τοὺς λόγους του, καὶ παρεδόθησαν εἰς πᾶν εἶδος ἀκολασίας, πρὸς ἐπιτάχυνσιν τῆς ἐλεύσεως τοῦ σωτῆρος· σὺν τοῖς ἄλλοις δὲ, ἀναφέρει ὁ Δοσίθεος, καὶ ὀδοιποροκράτης χαχάμης ἐν Σέρραϊς ἡσπάρθη τὸν μωαμεθανισμόν. Τότε δὲ οἱ χριστιανοὶ χλευάζοντες τοὺς Ἑβραίους ἔλαγον γγενλίμι=ἤλαθε· οἱ δὲ δυστυχεῖς Ἰουδαῖοι ἀμνηχανοῦντες διεκήρυττον, ὅτι ἐπὶ βιβλίου γέγραπται πῶς ἐν ἔτει 1688 ἔμελλε νὰ ἐμφανισθῇ ὁ ἀληθὴς μεσσίας ἐν Κωνσταντινουπόλει. Οὐδεὶς ὅμως ἀναφέρεται κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο τολμήσας νὰ πληρώσῃ ἐφήμερον φήμην διὰ βιαιᾶς ἀλλοξοπιστήσεως. Κ. ΣΑΘΑΣ.

ΥΠΕΝΘΥΜΙΣΙΣ.

Ἡ διεύθυνσις τῆς Χρυσάλλιδος ὑπενθυμίζει καὶ αὐτῇς τοὺς συνδρομητὰς αὐτῆς ὅτι δὲν εἶναι δίκαιον οὐδὲ γενναῖον νὰ καθυστερῶσιν ἐπὶ πλέον τῆς εὐτελοῦς συνδρομῆς των. Ὅπως αὕτη τηρεῖ τὰς ὑποσχέσεις της δαπανῶσα, μοχθοῦσα καὶ τακτικῶς τὸ φύλλον ἐκδίδουσα, οὕτω καὶ ἐκεῖνοι πρέπει νὰ ἦναι τακτικοὶ εἰς τὴν πληρωμὴν, ἄνευ τῆς ὁποίας ἡ συντήρησις περιοδικῶν συγγραμμάτων καθίσταται ἀκατόρθωτος. Εἰς μὲν τὰ ἄλλα μέρη τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου οἱ συνδρομηταὶ προπληρώνουσιν ἀνεξαίρετως τὴν συνδρομὴν των ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἔτους, εἰς δὲ τὴν Ἑλλάδα ἀναβάλλουσι τὴν πληρωμὴν ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος πολλάκις, καὶ τινες αὐτῶν ὑποχρεοῦνται ἐνίοτε εἰς ἀπότισιν τοῦ χρέους των διὰ τῆς πειθοῦς τῶν διακαστηρίων!

grand imposteur qui ait jamais esté, et qui avoit même fait grand bruit dans le monde. (Edouard Brown, voyages en Thessalie etc. 1674, σελ. 86).

Θ. Ν. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΥΣ, ΝΤΕΚΑΣ ΠΑΣΧΑΛΙΑΝΣ.